

projekt

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 2007 r.

**w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych
gatunków roślin uprawnych i gleb**

Na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150, poz. 1249, z 2006 r. Nr 120, poz. 825 i Nr 157, poz. 1119 oraz z 2007 r. Nr 49, poz. 328) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Określa się wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, stanowiące załącznik do rozporządzenia.

§ 2.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej - rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 131, poz. 915 oraz z 2007 r. Nr 38, poz. 244).

Załącznik
do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia2007 r. (Dz. U. Nr., poz. ...)

Wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb*

Gatunek roślin uprawnych	OKRES																			
	kwiecień-maj				maj-czerwiec				czerwiec-lipiec				lipiec-sierpień				sierpień-wrzesień			
	KATEGORIA GLEBY																			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zboża ozime	-140	-160	-190	-220	-170	-190	-230	-260	-210	-240	-270	-290	x	x	x	x	x	x	x	x
Zboża jare	-140	-150	-180	-200	-140	-160	-190	-210	-210	-230	-260	-280	x	x	x	x	x	x	x	x
Kukurydza	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-230	-270	-300	-	-220	-270	-300	x	x	x	x
Rzepak i rzepik	x	x	x	x	-	-170	-220	-250	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-160	-210	-240
Ziemniak	x	x	x	x	-230	-250	-280	x	-210	-230	-260	-280	-150	-160	-180	-200	x	x	x	x
Burak cukrowy	-	-240	-270	-290	-	-240	-270	-290	-	-220	-250	-270	-	-200	-220	-240	-	-160	-180	-200
Chmiel	x	x	x	x	-220	-240	-270	-300	-200	-220	-250	-270	-180	-200	-230	-250	x	x	x	x
Tytoń	x	x	x	x	-180	-190	-210	-230	-190	-200	-220	-230	-190	-200	-220	-230	x	x	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	x	-180	-190	-220	-240	-200	-220	-250	-280	-190	-200	-230	-250	x	x	x	x
Drzewa i krzewy owocowe	x	x	x	x	x	x	x	x	-210	-230	-270	-300	-210	-230	-270	-300	x	x	x	x
Truskawki	-140	-150	-180	-200	-180	-190	-220	-250	-200	-220	-250	-280	x	x	x	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	x	-160	-180	-220	-250	-200	-220	-250	-280	x	x	x	x	x	x	x	x

* wartości klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich województw są jednakowe
- na oznaczonej kategorii gleby uprawa nie jest wskazana
x brak spadków plonów z powodu suszy

Wyjaśnienia dotyczące kategorii gleb:

Zróżnicowanie przestrzenne pokrywy glebowej w Polsce według kategorii glebowych o różnej podatności na suszę – gleby bardzo lekkie (bardzo podatne), gleby lekkie (podatne), średnie (średnio podatne), ciężkie (mało podatne).

I - Bardzo lekka , grupa granulometryczna	-	piasek luźny - pl piasek luźny pylasty - plp piasek słabo gliniasty - ps piasek słabo gliniasty pylasty - psp
II - Lekka , grupa granulometryczna	-	piasek gliniasty lekki - pgl piasek gliniasty lekki pylasty - pglp piasek gliniasty mocny - pgm piasek słabo gliniasty mocny pylasty - pgmp
III - Średnia , grupa granulometryczna	-	glina lekka - gl glina lekka pylasta - glp pył gliniasty - plg pył zwykły - plz pył piaszczysty - plp
IV - Ciężka , grupa granulometryczna	-	glina średnia - gs glina średnia pylasta - gsp glina ciężka - gc glina ciężka pylasta - gcp pył ilasty - pli ił - i ił pylasty - ip

Kategorie gleb ustala się w oparciu o skład granulometryczny profilu glebowego, według powyższych kryteriów podziału, na podstawie cyfrowych map glebowo-rolniczych przedstawiających przestrzenne zróżnicowanie siedlisk glebowych i ich pojemności wodnej.

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150, poz. 1249, z 2006 r. Nr 120, poz. 825 i Nr 157, poz. 1119 oraz z 2007 r. Nr 49, poz. 328). Wymieniony przepis zobowiązuje ministra właściwego do spraw rolnictwa do określenia wartości klimatycznego bilansu wodnego (KBW) dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych oraz gleb, z podziałem na województwa. Wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych oraz gleb są jednakowe dla wszystkich województw, dlatego nie zachodzi potrzeba wyznaczania tych wartości z podziałem na województwa.

O wystąpieniu suszy decyduje cały kompleks warunków meteorologicznych i glebowych. Warunki meteorologiczne powodujące suszę są określane za pomocą klimatycznego bilansu wodnego. Klimatyczny bilans wodny określa się jako różnicę pomiędzy opadem atmosferycznym mierzonym standardowo na stacjach meteorologicznych a ewapotranspiracją potencjalną. Opad atmosferyczny jest podstawowym elementem mierzonym na stacjach meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW), natomiast wartość ewapotranspiracji potencjalnej oblicza się wykorzystując wzór Penmana. Wartość ewapotranspiracji potencjalnej można również wyznaczyć z wystarczającą precyzją korzystając ze wzorów uproszczonych, które uwzględniają podstawowe elementy meteorologiczne (temperatura powietrza, promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenie, wilgotność powietrza, niedosyt wilgotności, prędkość wiatru).

W ocenie występowania suszy, oprócz wartości klimatycznego bilansu wodnego, są brane pod uwagę właściwości retencyjne gleb, ustalone według kategorii agronomicznych, wydzielonych na podstawie map glebowo-rolniczych. Przestrzenne zróżnicowanie zdolności retencyjnych gleb jest, obok klimatycznego bilansu wodnego, czynnikiem decydującym o spełnieniu kryterium suszy na danym obszarze. W ten sposób uwzględnia się fakt silnego zróżnicowania podatności pokrywy glebowej Polski na skutki niedoboru wody, mierzonego wartościami klimatycznego bilansu wodnego - gleby lekkie są zdecydowanie mniej odporne na stres wodny od gleb średnich i ciężkich, co znajduje odzwierciedlenie

w zróżnicowaniu kryteriów suszy i progów klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych kategorii agronomicznych gleb.

Wystąpienie określonych wartości klimatycznego bilansu wodnego przedstawionych w załączniku powoduje przeciętnie 15% spadek plonów w danym roku w przypadku zbóż ozimych, zbóż jarych, kukurydzy, rzepaku, rzepiku ziemniaków i buraka cukrowego w stosunku do wartości średnich wieloletnich w Polsce. Wartości klimatycznego bilansu wodnego oznaczające wystąpienie suszy dla pozostałych roślin zostały określone analogicznie do wyżej wymienionych grup lub gatunków roślin, z uwzględnieniem okresów krytycznych na niedobory wody. Wartości krytyczne klimatycznego bilansu wodnego oznaczające wystąpienie suszy zróżnicowano dla gatunków roślin (kukurydza, rzepak, rzepik, ziemniak, burak cukrowy, chmiel, tytoń oraz truskawki) lub grup roślin uprawnych (zboża ozime i jare, warzywa gruntowe, drzewa i krzewy owocowe oraz rośliny strączkowe), kategorii gleb i okresów rozwojowych. Do wyznaczenia progów klimatycznego bilansu wodnego wykorzystano statystyczno-empiryczne modele prognoz i model symulacyjny plonów opracowane w Instytucie Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

Zgodnie z definicją określoną w ustawie o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, suszę oznaczają szkody spowodowane wystąpieniem w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 września danego roku - klimatycznego bilansu wodnego poniżej określonej wartości dla poszczególnych gatunków lub grup roślin uprawnych oraz gleb. Na przykład wystąpienie klimatycznego bilansu wodnego poniżej minus 140 mm w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 maja oznacza wystąpienie suszy dla zbóż ozimych i jarych na glebach kategorii I (gleba bardzo lekka). Okresy sześciodekadowe od dnia 1 kwietnia do dnia 30 września wylicza się w następujący sposób:

Okresy dwumiesięczne	Okresy sześciodekadowe	Raport na dzień
kwiecień-maj	1.IV – 31.V	1.VI
	11.IV – 10.VI	11.VI
maj-czerwiec	21.IV- 20.VI	21.VI
	1.V – 30.VI	1.VII
	11.V – 10.VII	11.VII
czerwiec-lipiec	21.V – 20.VII	21.VII
	1.VI – 31.VII	1.VIII
	11.VI – 10.VIII	11.VIII
sierpień-wrzesień	21.VI – 20.VIII	21.VIII
	1.VII – 31.VIII	1.IX
	11.VII – 10.IX	11.IX

sierpień-wrzesień	21.VII – 20.IX	21.IX
	1.VIII – 30.IX	1.X

Jeżeli okres sześciodekadowy nie pokrywa się z podanym w powyższej tabeli okresem dwumiesięcznym, należy wybrać ten okres, w którym znajduje się 5 dekad.

W celu monitorowania występowania zjawiska suszy zostanie utworzony system monitoringu skutków suszy rolniczej uwzględniający klimatyczny bilans wodny i warunki glebowe we wszystkich województwach. Wartości klimatycznego bilansu wodnego będą obliczane dla kolejnych okresów sześciodekadowych dla ok. 50 stacji synoptycznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, na tej podstawie zostaną wyznaczone mapy klimatycznego bilansu wodnego w Polsce. O przestrzennym wystąpieniu zjawiska suszy powodującej straty w uprawach decyduje również zróżnicowanie pokrywy glebowej, na której znajduje się dana uprawa oraz termin wystąpienia deficytu wody. Dlatego kolejnym etapem analizy w systemie będzie uwzględnienie warunków glebowych w województwie.

System będzie zawierał aplikacje komputerowe integrujące dane meteorologiczne potrzebne do obliczenia klimatycznego bilansu wodnego oraz dane z cyfrowej mapy glebowo-rolniczej obrazującej przestrzenne zróżnicowanie retencji wodnej różnych kategorii agronomicznych gleb i jej wpływu na skutki suszy rolniczej. Jako istotny element systemu wykorzystywane będą modele prognoz plonów, pozwalające określić spadki plonów na poziomie krajowym i regionalnym w danym roku. Informacje dotyczące stanu warunków pozwalających określić wystąpienie zjawiska suszy - w postaci dekadowych raportów - będą przekazywane Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Na potrzeby zakładów ubezpieczeń, organów administracji państwowej, służb doradztwa rolniczego oraz rolników - zostanie utworzony serwis internetowy.

Wprowadzenie upoważnienia dla ministra właściwego do spraw rolnictwa do wydania rozporządzenia określającego wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin i gleb, ma na celu obiektywną i porównywalną ocenę intensywności suszy, a co za tym idzie i jej skutków w rolnictwie.

Projekt rozporządzenia nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych

(Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), dlatego nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt rozporządzenia dotyczy ministra właściwego do spraw rolnictwa oraz jednostek badawczych, które będą określać klimatyczny bilans wodny, w odniesieniu do poszczególnych roślin i gleb.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji.

Projekt rozporządzenia będzie przesłany do uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji z organizacjami i związkami rolniczymi, m.in. z Krajową Radą Izb Rolniczych, Komisją Krajową NSZZ „Solidarność”, NSZZ „Solidarność 80”, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych, Krajowym Związkiem Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych, Federacją Związków Producentów Rolnych, Federacją Związków Pracodawców Rolnych, Związkiem Zawodowym Rolnictwa „Samoobrona” oraz Związkiem Zawodowym Rolników „Ojczyzna”.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowane rozporządzenie nie będzie powodowało bezpośrednio skutków finansowych dla budżetu państwa. Natomiast w związku z potrzebą utworzenia systemu monitorowania skutków suszy rolniczej, uwzględniającego klimatyczny bilans wodny, niezbędne będzie zlecenie opracowania i prowadzenia systemu

monitoringu tego zjawiska na terenie Polski. Szacunkowe koszty funkcjonowania tego systemu wyniosą ok. 1,1 mln zł w skali roku.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie wpłynie bezpośrednio na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na sytuację i rozwój regionów.

Opracowano:
w Departamencie Finansów

Akceptował:
Sekretarz Stanu

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym